

Jakelussa mainituille

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia valtion vahingonkorvaustoiminnasta laajentamalla sen verotusta koskevaa soveltamisalan rajoitusta koskemaan myös nykyisen Liikenteen turvallisuusviraston sekä Ahvenanmaan valtionviraston hoidettavaksi kuuluvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Liikenteen turvallisuusviraston tehtävä tulee vuoden 2019 alussa siirtymään Liikenne- ja viestintävirastoon. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi Valtiokonttorin tiedonsaantioikeutta koskeva säännös. Ehdotetuilla muutoksilla selvennettäisiin Valtiokonttorin asemaa valtion edunvalvonnasta vastaavana viranomaisena vahingonkorvausasioiden käsittelyssä ja mahdollistettaisiin Valtiokonttorille vahingonkorvausasioissa välttämätön tiedonsaantioikeus.

Lausunnot pyydetään lähettämään **viimeistään 16.11.2018** sähköpostitse osoitteisiin valtiovarainministerio@vm.fi ja jarmo.huotari@vm.fi. Lausuntoaikaa on jouduttu pakottavien aikataulusyiden vuoksi hiukan lyhentämään oikeusministeriön Säädösvalmistelun kuulemisoppaassa mainitusta kuuden viikon lausuntoajasta.

Valtiovarainministeriö julkaisee saapuneet lausunnot valtioneuvoston hankesivuilla (vm.fi/hankkeet). Jos lausunto sisältää salassa pidettäviä tietoja, pyydämme ilmoittamaan siitä lausunnossa sekä merkitsemään salassa pidettävät tiedot selkeästi.

Lisätietoja antaa neuvotteleva virkamies Jarmo Huotari, p. 02955 30418, jarmo.huotari@vm.fi.

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Juha Sarkio

Neuvotteleva virkamies

Jarmo Huotari

Liite

Luonnos hallituksen esitykseksi

Jakelu

Ministeriöt
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Eduskunnan oikeusasiamies
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Liikenteen turvallisuusvirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Ahvenanmaan valtionvirasto
Valtiokonttori

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia valtion vahingonkorvaustoiminnasta laajentamalla sen verotusta koskevaa soveltamisalan rajoitusta koskemaan myös nykyisen Liikenteen turvallisuusviraston sekä Ahvenanmaan valtionviraston hoidettavaksi kuuluvia veroja ja veronluonteisia maksuja. Liikenteen turvallisuusviraston tehtävä tulee vuoden 2019 alussa siirtymään Liikenne- ja viestintävirastoon. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi Valtiokonttorin tiedonsaantioikeutta koskeva säännös. Ehdotetuilla muutoksilla selvennettäisiin Valtiokonttorin asemaa valtion edunvalvonnasta vastaavana viranomaisena vahingonkorvausasioiden käsittelyssä ja mahdollistettaisiin Valtiokonttorille vahingonkorvausasioissa välttämätön tiedonsaantioikeus.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta (978/2014) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Lailla keskitettiin valtion viranomaisen virheeseen, laiminlyöntiin tai tuottamuksesta riippumattomaan ankaraan vastuuseen perustuvien vahingonkorvausvaatimusten käsittelyminen pääosin Valtiokonttorin tehtäväksi. Lain tavoitteena on, että valtioon kohdistuvien vahingonkorvausvaatimusten käsittelyminen olisi kansalaisille yhdenmukaista, käsittelevän viranomaisen osalta selkeää sekä valtion kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta.

Valtiokonttori toimii korvausasioissa valtion etua ja oikeutta valvovana valtion asiamiehenä. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus perustuu sen toimivaltaan valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa korvaustoiminnassa, eikä Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja ole erikseen säädetty. Tiedoksisaantioikeutta koskevan säännöksen puuttumisesta on aiheutunut epätietoisuutta.

Lain 4 pykälän 2 momentin mukaan Valtiokonttorin ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla. Ratkaisuun tyytymätön voi nostaa kanteen valtiota vastaan käräjäoikeudessa riita-asioista säädettyssä järjestyksessä.

Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain voimassaoloaikana Valtiokonttorille on esitetty keskimäärin 650 korvausvaatimusta vuosittain. Maksettujen korvausten määrä oli vuonna 2017 noin 550 000 euroa.

Verotukseen sekä Tullin kantamien tullien ja verojen sekä maksujen määräämiseen perustuvien korvausvaatimusten käsittely ei kuulu valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain soveltamisalaan. Sen sijaan ajoneuvoveron veronkanto, siltä osin kuin se ei ole Tullin tehtävä, kuuluu tämän keskitetyn menettelyn piiriin ja siten Valtiokonttorin toimivaltaan.

Eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 61/2018 vp). Jos eduskunta hyväksyy ehdotetut lait, Liikenne- ja viestintävirasto hoitaisi 1 päivästä tammikuuta 2019 lukien nykyisin Liikenteen turvallisuusviraston tehtävänä olevat liikenteen verotustehtävät. Olisi tarkoituksenmukaista sulkea pois myös Ahvenanmaan valtionviraston toimintaan perustuvia vahinkoja koskevat vahingonkorvausvaatimukset. Valtiokonttorin käsiteltäväksi ei ole toistaiseksi lainkaan saatettu Ahvenanmaan valtionviraston toiminnassa aiheutuneita vahinkoja koskevia korvausasioita.

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momentin 5 kohta ehdotetaan muuttavaksi siten, että korvausmenettelyn yhdenmukaisuuden vuoksi sekä Liikenteen turvallisuusvirastolle että Ahvenanmaan valtionvirastolle kuuluva verotus ja veronluonteisten maksujen maksuunpano lisätään keskitetyn menettelyn ulkopuolelle jätettäviin toimintoihin. Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annettua lakia ei siten sovellettaisi ajoneuvoverolain (1281/2003) mukaisen ajoneuvoveron maksuunpanoon ja perimiseen, ajoneuvon osien vaihtamisen tai rakennemuutoksen perusteella tapahtuvaan uudelleenverottamiseen eikä polttoaineesta annetun lain (1280/2003) mukaisen polttoainemaksun maksuunpanoon perustuvaan vahinkoon. Lakia ei sovellettaisi myöskään Ahvenanmaan valtionviraston mainituissa asioissa tapahtuneiden vahinkojen korvaamiseen. Ehdotus yhdenmukaistasi verotukseen perustuvien vahingonkorvausvaatimusten käsittelyä viranomaisissa.

3 §. Kuuleminen. Lain 3 §:n otsikko ehdotetaan muutettavaksi lisäämällä siihen Valtiokonttorin tiedonsaantia koskeva tarkennus.

Tiedoksisaantioikeutta koskevan säännöksen puuttumisesta on aiheutunut epätietoisuutta Valtiokonttorin oikeudesta saada asian käsittelemiseksi välttämättömiä tietoja sekä Valtiokonttorin ja vahingon aiheuttajaksi esitetyn viranomaisen välillä, että viranomaisten ja vahingonkäräjien välillä. Tämän vuoksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 3 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, joka sisältää säännöksen Valtiokonttorin tiedonsaantioikeudesta. Valtiokonttorilla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada valtion viranomaiselta valtion edun valvomiseksi välttämättömät asiakirjat ja muut tiedot.

Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklan mukaan viranomaiset taikka julkisoikeudelliset tai yksityisoikeudelliset yhteisöt voivat yleisen edun vuoksi toteutetun tehtävän suorittamiseksi luovuttaa viranomaisten tai yhteisöjen hallussa olevien virallisten asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja viranomaiseen tai yhteisöön sovellettavan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan sovittaa yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan.

Viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus.

Tiedoksisaantioikeutta koskevan erillisen säännöksen puuttumisesta on aiheutunut epätietoisuutta sekä tietoja luovuttavien viranomaisten että korvausasioiden asianosaisten keskuudessa. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan erillistä säännöstä Valtiokonttorin oikeudesta saada vahingonkorvaus asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 1, 2, 5, tai 7—11 kohtien mukaan salassa pidettäviä asiakirjoja ovat kansainvälisiä suhteita, rikosten torjuntaa, yleistä turvallisuutta, poikkeusoloihin varautumista, Suomen turvallisuutta, maanpuolustusta tai valtion- ja kansantalouden toimivuutta koskevat asiakirjat.

Lain 3 §:ään ehdotetaan lisättäväksi myös uusi *3 momentti*, jossa säädettäisiin tietojen luovutustavasta. Julkisuuslain 29 §:n 3 momentin mukaan viranomainen voi avata toiselle viranomaiselle teknisen käyttöyhteyden henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka toisen viranomaisen on laissa erikseen säädetyn velvoitteen mukaan otettava päätöksenteossa huomioon. Tietoja luovuttava viranomainen määrittelee rajapinnan. Teknistä käyttöyhteyttä ja rajapintoja koskeva sääntely tullee tarpeettomaksi, kun laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi mukainen lainsäädäntö tulee voimaan. Asiaa koskeva hallituksen esitys on jatkovalmistelussa valtiovarainministeriössä ja annettaneen hallituksen esityksenä eduskunnalle vuoden 2018 aikana.

Lain 3 §:ään liittyvät ehdotukset selkeyttäisivät Valtiokonttorin ja muun viranomaisen välistä oikeussuhdetta. Valtiokonttori saisi ja viranomaiset voisivat luovuttaa sille vahingonkorvaustoiminnassa välttämättömät tiedot 3 pykälän 2 momentissa säädettäväksi ehdotettavin rajoituksin.

2 Esityksen vaikutukset

Ajoneuvoverolain mukaisen ajoneuvoveron maksuunpanoon ja perimiseen, ajoneuvon osien vaihtamisen tai rakennemuutoksen perusteella tapahtuvaan uudelleenverottamiseen ja polttoaineesta annetun lain mukaisen polttoainemaksun maksuunpanoon perustuva vahinko jäisi Valtiokonttorin vahingonkorvaustoiminnan ulkopuolelle ja tulevan Liikenne- ja viestintäviraston hoidettavaksi. Tämä olisi luonnollinen valinta, sillä myöskään verotukseen sekä Tullin kantamien tullien ja verojen sekä maksujen määräämiseen perustuvien korvausvaatimusten käsittely ei kuulu valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain soveltamisalaan.

Viranomaisen tiedonsaantioikeuteen liittyvällä ehdotuksella ei ole vaikutusta vahingonkorvausta vaatineen asemaan. Ehdotuksella pyritään helpottamaan korvauskäsittelyä siten, että vahingonkorvausasian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot saataisiin suoraan toiselta viranomaiselta. Korvausta vaativalla on mahdollisuus esittää näkemyksensä viranomaiselta saadusta selvityksestä, sillä hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaan Valtiokonttorin tulee varata asianosaiselle ennen asian ratkaisemista tilaisuus antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Jos asiaa käsitellään oikeudessa, oikeudenkäynnin osapuolten asianosaisuusjulkisuus toteutuu oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) mukaisesti.

Vuosina 2015—2017 Valtiokonttori on käsitellyt yhteensä noin 90 vahingonkorvausta koskevaa asiaa, joissa vahingon aiheuttaneeksi viranomaiseksi on nimetty Liikenteen turvallisuusvirasto. Liikenteen turvallisuusviraston aiheuttamista vahingoista on maksettu vastaavana aikana korvauksia 19 640 euroa. Korvausvaatimuksista 35 on perustunut ajoneuvoverotuksessa sattuneeseen vahinkoon. Näistä korvausta on maksettu viidessä asiassa korvausmäärän ollessa yhteensä 1 417 euroa. Ajoneuvoverotukseen perustuvan korvaustoiminnan siirrosta Valtiokonttorilta tulevalle Liikenne- ja viestintävirastolle ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia maksettavien korvausten pienuuden vuoksi. Nykyisin Liikenteen turvallisuusvirastolla on niin vähän ajoneuvoverotukseen perustuvia vahingonkorvausasioita, että niiden siirto Valtiokonttorista tulevalle Liikenne- ja viestintävirastolle ei aiheuta mainittavia muutoksia viranomaisten toiminnan rahoituksessa tai organisoinnissa. Ehdotuksella ei myöskään ole henkilöstövaikutuksia.

Valtiokonttorin käsiteltäväksi ei ole tullut Ahvenanmaan valtionviraston toiminnassa aiheutuneita ajoneuvoverolain mukaisen ajoneuvoveron maksuunpanoon ja perimiseen, ajoneuvon osien vaihtamisen tai rakennemuutoksen perusteella tapahtuvaan uudelleenverottamiseen eikä polttoaineesta annetun lain mukaisen polttoainemaksun maksuunpanoon perustuvaan vahinkoon liittyviä korvausasioita. Tämän vuoksi ehdotettu säädösmuutos ei Ahvenanmaallakaan aiheuta tässä jaksossa kuvattuja vaikutuksia.

Esityksellä ei ole ympäristövaikutuksia, kielellisiä vaikutuksia eikä vaikutuksia kansalaisten asemaan, yhdenvertaisuuteen, miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon tai kuntien talouteen.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa. Valmisteluvaiheessa kuultiin Liikenteen turvallisuusvirastoa ja Viestintävirastoa.

Valtiovarainministeriö pyysi lausuntoa ministeriöiltä, valtioneuvoston oikeuskanslerilta, eduskunnan oikeusasiamieheltä, Tietosuojavaltuutetun toimistolta, Liikenteen turvallisuusvirastolta, Liikenne- ja viestintävirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta ja Valtiokonttorilta. Lausuntojen mukaan ...

4 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 61/2018 vp). Mainitun lakipaketin voimaantullessa määräytyy myös tämän esityksen mukainen lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin 5 kohdan viranomainen, jonka toiminnasta aiheutuvan vahingonkorvausasian esitetään jäävän tämän lain soveltamisalan ulkopuolelle.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) 1 §:n 2 momentin 5 kohta ja 3 §:n otsikko, sekä
lisätään 3 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta oikeuskanslerinvirastoon eikä eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan kohdistuviin vahingonkorvausvaatimuksiin eikä sellaisen esine- tai varallisuusvahinkoon perustuvan korvausvaatimuksen käsittelyyn, joka koskee:

5) verotukseen perustuvaa vahinkoa taikka Tullin kantamien tullien, verojen ja maksujen sekä Liikenne- ja viestintäviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kantamien verojen ja polttoainemaksujen määrittämisessä aiheutunutta vahinkoa; tai

3 §

Kuuleminen ja Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus

Valtiokonttorilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta valtion viranomaiselta sen hallussa olevat valtion edun valvomiseksi välttämättömät asiakirjat ja muut tiedot. Tietoa ei tarvitse antaa, jos se on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 1, 2, 5, tai 7—11 kohdan perusteella.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa rajapinnan avulla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä päivänä kuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Laki

valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) 1 §:n 2 momentin
5 kohta ja 3 §:n otsikko, sekä
lisätään 3 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta oikeuskanslerinvirastoon eikä eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan kohdistuviin vahingonkorvausvaatimuksiin eikä sellaisen esine- tai varallisuusvahinkoon perustuvan korvausvaatimuksen käsittelyyn, joka koskee:

5) verotukseen perustuvaa vahinkoa taikka Tullin kantamien tullien, verojen ja maksujen määräämisessä aiheutunutta vahinkoa; tai

3 §

Kuuleminen

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia ei sovelleta oikeuskanslerinvirastoon eikä eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan kohdistuviin vahingonkorvausvaatimuksiin eikä sellaisen esine- tai varallisuusvahinkoon perustuvan korvausvaatimuksen käsittelyyn, joka koskee:

5) verotukseen perustuvaa vahinkoa taikka Tullin kantamien tullien, verojen ja maksujen sekä Liikenne- ja viestintäviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kantamien verojen ja polttoainemaksujen määräämisessä aiheutunutta vahinkoa; tai

3 §

Kuuleminen ja Valtiokonttorin tiedonsaanti-oikeus

Valtiokonttorilla on salassapitosäynnösten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta valtion viranomaiselta sen hallussa olevat valtion edun valvomiseksi välttämättömät asiakirjat ja muut tiedot. Tietoa ei tarvitse antaa, jos se on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 1, 2, 5, tai 7—11 kohdan perusteella.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa rajapinnan avulla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 ____ .